

СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАСУДЕ

Ставовe према другим људима често усвајамо несвесно. Деца рано могу почети да одбацују и омаловажавају особе које се од њих разликују по полу, способностима, обичајима, култури и раси. И одрасли и деца често доносе закључке о другим особама и групама људи не познавајући их стварно, већ на основу непотпуних и врло често нетачних података. Свако од нас има неке стереотипе и предрасуде према некој групи људи, само их често нисмо свесни јер смо убеђени да ти други заиста јесу такви. Оног момента када постанемо свесни неког свог стереотипа или предрасуде пружа нам се прилика да добро промислимо пре него што реагујемо и да на тај начин „заштитимо друге од нас самих”.

СТЕРЕОТИПИ

Стереотипи су поједностављен начин размишљања о одређеним појавама или групама људи, било да јеречозанимању, друштвеној класи, раси, националности...

У основи стереотипа налази се погрешна и неоправдано широка генерализација, **уверење које се заснива на минималном познавању групе о којој се говори и претпоставци да сви припадници те групе имају одређене особине које су само њима својствене и по којима се разликују од других.** Стереотипи негирају индивидуалност особе.

Израз је настао у периоду јављања и развоја расних, етничких, верских и социјалних нетрпељивости.

Сматра се да постоји више негативних него позитивних стереотипа.

Могући негативни ефекти стереотипа су оправдавање предрасуда, непостојање жеље да се преиспита понашање према другој групи, спречавање припадника групе о којој постоје стереотипи да буду успешни у одређеним активностима.

ПРЕДРАСУДЕ

Сваки групни стереотип који садржи изразито емоционално негативно оцењивање (осећање одбојности, непријатељства, мржње, презира), неке етничке, расне, верске или социјалне групе тумачи се као предрасуда.

Предрасуда је научени образац мишљења који је логички неоснован, упорно одржаван социјални став према некој групи, који се лако шири и утиче на формирање негативног мишљења и односа према одређеној групи.

Стереотипи, предрасуде и дискриминација опстају у друштву због социјалног учења и конформизма. Ови феномени нису урођени, уче се од рођења од родитеља, шире

породице, касније од пријатеља, учитеља, наставника, путем медија и социјалних мрежа. Док одрастамо идентификујемо са групом којој припадамо, прихватамо њене норме и критеријуме на основу којих процењујемо себе и своје понашање, формирамо различите ставове, па и предрасуде. Ако су одређене врсте предрасуда и дискриминације прихваћени од стране друштва, постоји велики социјални притисак да се особа конформише групи.

Понекад, људи реагују на основу стереотипа и предрасуда које имају према некој групи, игноришу појединце из те групе или их, још горе, исмевају и повређују. Овакво понашање је дискриминаторно.

Како превазићи стереотипе и предрасуде?

Један од начина је информисање, односно тражење реалних, објективних аргумената, доказа да подрже одређени став. Особе спремне на критички приступ појавама у друштву и животу, формираће своје мишљење на основу објективних показатеља и сопствене процене.

Други начин је разумевање међусобних разлика и њихово прихватање, неговање емпатије. Ово се најбоље постиже:

- ✓ када не судите унапред
- ✓ када сте флексибилни (крут начин размишљања спречава да видите какви су други)
- ✓ када сте радознали, јер ћете тако отворити многа врата која сте несвесно затворили
- ✓ када се повежите са особама другачијих интересовања и проверите своју способност прихватања различитих мишљења, јер многе предрасуде нестају када схватимо шта можемо да научимо од других

Бројни су примери пријатељстава која гледају даље од расе, пола, старости, социо-економског статуса...

Пажња:

- ✓ **Нису сви негативни ставови предрасуде, већ само они који су неоправдани, који су за осуду.**
 - ✓ **Не треба одмах све ставове и уверења са којима се не слажемо проглашавати прерасудама и стереотипима. Имајмо на уму да, ако неко не мисли исто што и ми, у његовим очима наша уверења и ставови изгледају као стереотипи и предрасуде.**
-

